

Redaktör: Marita Adamsson Tel: 0522-99 226
kultur@bohuslaningen.se

SMS från Soppero är en tonårsbok mitt i samisk och stockholmsk verklighet. Ett tema som behöver skildras men också håller mera allmänt, skriver Bohusläningens recensent Marita Adamsson.

Fin tonårsskildring med samiskt tema

Böcker

ANN-HELÉN LAESTADIUS

SMS från Soppero
Podium/Nordiska museets förlag

Agnes är 13 och bor i Solna. Stockholmstjej som inte kan tänka sig att kissa i skogen. Men hon är same också. Några gånger varje år besöker hon släkten i sameland och hon hör ändå hemma där.

Om hennes vindlande identitetsväg mellan språken, livsstilarna, fördomarna, nuet och historien handlar Ann-Helén Laestadius berättelse **SMS från Soppero**. Hon har nyss tagit emot sitt pris för den; hennes berättelse om Agnes vann nämligen den manustävling på temat "att vara ung same i dag" som ordnats av Nordiska museet, Podium förlag och Samiskt informationscentrum. Stöd har utgått från Statens kulturråd och det hela hänger samman med Nordiska museets nya utställning Sápmi.

SMS från Soppero hamnar verkligen mitt en nuet. Det finns många Agnes, majoriteten av samerna är inte renskötare i norr, men det är en ofta förbisedd verklighet. Det är intressant att Ann-Helén Laestadius väljer att skildra just den. Men det är inte intressant och viktigt bara ur den synpunkten att många behöva veta mera om just den samiska verkligheten och problematiken – hon lyckas också bygga en berättelse om tonårs-sökande som håller även allmänt. Vilken tonårstjej kan inte tycka att det spännande att sms: a med en okänd snygg kille långt borta?

För Agnes är det nu både långt borta och hemma. Och under påsklovet åker hon norrut med sin mamma. De brukar åka till morfar och mormor, även om mamma inte stod ut med mobbningen i skolan och valde bort sitt samiska liv. Samtidigt släpper Agnes mamma inte sin bakgrund, hon är mera samisk i Stockholm än hemma hos släkten. För både henne och Agnes blir det en trevande väg bakåt och samtidigt framåt när nu dottern ska försöka hitta sitt sätt att

Ann-Helén Laestadius bok är tillägnad sonen Willis, som var med vid prisutdelningen på Nordiska museet.

Foto: Jenny Lindblad, Podium

förhålla sig till släkten, bakgrunden och inte minst sig själv.

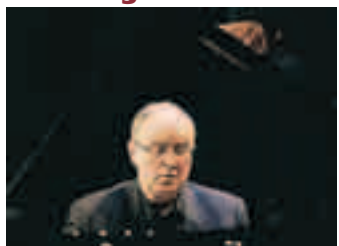
Det är fint beskrivet, med en närhet till både Agnes och kusinen Kristin, som bor kvar och tänker sig en framtid som renskötare. Ambivalensen kommer fram, men det blir inte någon stor eländesskildring som för att visa på ett trauma för en hel folkgrupp, utan en nyanserad och varsam berättelse om generationer, släktband, konflikter, lojaliteter, grupper och individer. Resten av Agnes släkt blir också människor av kött och blod, inga representanter för ena eller andra hållningen, vilket ju är en närliggande fälla inte minst i sådana här tävlingssammanhang. Anna-Helén Laestadius klarar

sig fint undan sådant, hon har en viktig sak att berätta och det känns personligt. Det är första skönlitterära boken och en och annan uppsatsformulering kan störa pulsen, men det får räknas till barnsjukdomarna. Hon är så välkommen tillbaka, det är fint upplagt för en fortsättning på berättelsen.

Marita Adamsson

Fotnot: Sápmi, Nordiska museets nya samiska utställning handlar identitet, historia och framtid, om rättigheter och orättfärdigheter, om kulturmöten och kulturkrockar, om bilden av sig själv och bilden av den andre.

för övrigt...

Turnerar i Japan.

... är det dags igen för jazz i Japan. Jazzmusikern Lars Jansson från Ljungskile är mycket populär i Japan och är på väg på en ny turné. Start 24 november i Fukuoka och avslutning i Tokyo 8 december. Det finns chans att lyssna på närmre håll i vinter: den 4 februari nästa år spelar Lars Jansson Trio på Göteborgs konserthus.

Jan Håfström får stipendium

KONST. Jan Håfström har tilldelats Sveriges Bildkonstnärstiftelses stora stipendium på 250 000 kronor. Han får stipendiet "för ett långt och banbrytande arbete i sin egen praktik, där han sedan fyra decennier tillhört de främsta i svenskt konstnärsliv". (TT Spektra)

"Författare

Beate Grimsruds August-

Med en experimentell roman om drömvärldar och författarrollen hör Beate Grimsrud inte till favoriterna till årets Augustpris. Men det är inte värt att räkna bort henne – jury-medlemmar både här och i hemlandet Norge har fastnat för hennes böcker.

I ett kulturhus från 1700-talet, mitt på Södermalm i Stockholm, har Beate Grimsrud sitt arbetsrum. I rummet bredvid sitter Maria Sveland och skriver, Sara Kadefors och Christina Björk är två andra författare i det gamla trähuset – luncherna är ofta inspirerande berättar Beate Grimsrud. Hennes rum skiljer sig från de andras. Framför den gamla kakelugnen står en säng, som ofta används mer än skrivbordet.

– Målet är att skriva två timmar om dagen. När jag fastnar i skrivandet hamnar jag här i sängen. Jag halvsover, slumrar fram fortsättningen av texten. Jag har inga skuld känslor för att jag tillbringar så mycket tid i sängen. Det ingår i arbetet.

Författare är man dygnet om

Så har hennes tidigare romaner också växt fram, men i senaste boken – Har någon sett mig någon annanstans? – har sängen blivit scenen för hela berättelsen, drömmen har blivit ett sätt att fritt botanisera i fantasierna. Bokens metajag är författaren, som med en arm ut i verkligheten ligger och drömmar.

Idén till boken kom med de inledande raderna, berättar Beate Grimsrud: "Jag är författare. Det är inget yrke. Det är ett liv. Men nu sover jag."

– Författare är man även i drömmen. Jag ville skriva om en lång natt, där gestalter kan komma och gå, där vem som helst får krypa över scengolvet.

– Drömmens logik gör formen väldigt fri. Det är inte mina drömmar jag har skrivit ner, men öppenheten som en dröm ger – man godtar det ena språnget efter det andra – var skön att

skapa. Allt som kom fick komma.

Romanfigurerna återvänder

Norskfödda Beate Grimsrud fick sitt genombrott med romanen Jag smyger förbi en yxa, om Lydia och hennes uppväxt i en stor, kaotisk familj. Samma syskonskara återvände hon till i nästa bok, Vad är det som finns i skogen barn?. I den nya romanen trängde sig Lydias bror Anders in i boken, utan att fråga om lov.

”

Öppenheten som en dröm ger – man godtar det ena språnget efter det andra – var skön att skapa.

Beate Grimsrud,
författare

– Romanfigurer är svåra att bli av med. Det tar lika lång tid att bekanta sig med en romanfigur som med andra människor. När böckerna är skrivna håller de sig kvar. Jag vet hur Lydia och Anders tänker. Lydia dök också upp i den här boken, men jag lyckades stryka henne.

Flera priser

För romanerna om Lydia och hennes syskon fick Beate Grimsrud flera priser och blev utsedd till en outsider i svensk litteratur för sitt personliga språk. Hon har hela tiden lockats av den experimentella formen, och när hon nu lämnar barndomsvärlden lämnar hon också den traditionella romanen, för den här gången.

Har någon sett mig någon annanstans? är en ganska tunn bok och språket är rakt, men kasten är tvära och den fragmentariska berättelsen kräver mycket av

En tyglad kortroman som visar författarens potential,

Nära både sagan

Johanna Mo arbetar med ett tyglat språk.

Böcker

JOHANNA MO

Får i mig mer liv än jag är van vid
Modernista

Ett trevningshus är den huvudsakliga spelplatsen för Johanna Mos debutroman, **Får i mig mer liv än jag är van vid**. Pjäserna utgår av hyresgästerna: en excentrisk Sonja, ett älskande och grälände och